

RADY DLA TWORZĄCYCH PLAN PREZENTACJI

1. Plan prezentacji nie może przekroczyć jednej kartki A4.
2. Dokument musi być zgodny z wzorem ustalonym przez CKE, dlatego nie zmieniaj nazw poszczególnych punktów (np. „Wstęp” zamiast – „Określenie problemu”; „Rozwinięcie tematu” zamiast – „Kolejność prezentowanych argumentów”).
3. Zapisz pełny temat swojej prezentacji (nie skracaj go i nie zmieniaj). Wyróżnij go np. pogrubioną czcionką.
4. Nie numeruj spisu lektur i opracowań – możesz natomiast zastosować punktory. Pamiętaj o tym, że bibliografię należy uszeregować alfabetycznie.
5. Część „Określenie problemu” ramowego planu wypowiedzi zacznij od tezy. Powinna mieć ona formę jednozdaniowego twierdzenia. Pamiętaj, że teza nie może być powieleniem tematu. Musi jasno wyrażać twoją opinię.
6. Argumenty (w części „Kolejność prezentowanych argumentów”) formułuj wokół problemu w związku z daną lekturą. Unikaj nazywania czynności (np. „Zaprezentowanie bohaterów”, „Przedstawienie genezy zjawiska”, „Wyodrębnienie cech bohaterów”, „Wyjaśnienie pojęcia...”). Staraj się, żeby zdania rozwijały główną myśl związaną z problemem dzieła (dlatego nie wystarczy sformułowanie typu: „Lady Makbet jako *femme fatale*” – powinieneś zapisać cechy, które decydują o takiej kreacji bohaterki).
7. We wnioskach należy podać konkluzje dotyczące tematu prezentacji. Powinieneś odnieść się do tezy, podać cechy wspólne i różnice w sposobie podejmowania określonego problemu przez poszczególnych autorów. Możesz też wyrazić swoją opinię, ocenić zjawisko będące przedmiotem prezentacji.
8. Nie zapomnij podpisać się ręcznie pod planem prezentacji w prawym dolnym rogu (zacznij od imienia).

Jan Kowalski

TEMAT: Literatura wobec okrucieństw wojny. Omów zagadnienie, prezentując wybrane utwory współczesne polskich autorów.

BIBLIOGRAFIA

Literatura podmiotu:

- Borowski T., *Proszę państwa do gazu*, [w:] tegoż, *Wybór opowiadań*, Wydaw. Sara, Warszawa [b.r.].
- Herling-Grudziński G., *Inny świat. Zapiski sowieckie*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2000.
- Różewicz T., *Termopile polskie*, [w:] *Most. Przewodnik dla licealistów: interpretacje porównawcze*, pod. red. K. Ziębik i B. Żmichowskiej, Wydaw. Stentor, Warszawa 2006.

Literatura przedmiotu:

- Grudzińska A., *Poetyckie reakcje na doświadczenia wojny*, [w:] *Most. Przewodnik dla licealistów: interpretacje porównawcze*, pod. red. K. Ziębik i B. Żmichowskiej, Wydaw. Stentor, Warszawa 2006.
- Janion M., *Ekspresjonizm: wojna jako rzeźnia*, [w:] *tejsze, Płacz generała. Eseje o wojnie*, Wydaw. Sic!, Warszawa 1998.
- Król A., *Rozstrzelanie surrealistyczne*, [w:] *Polaków dzieje malowane. 48 dzieł wielkich mistrzów*, pod red. E. Olczak, Wydaw. Demart, Warszawa 2007.
- Marzec A., *Wstrząsająca wizja łagru w „Innym świecie” Gustawa Herlinga-Grudzińskiego*, „Język Polski w Szkole Średniej” 1990/1991, nr 2.
- Piersa J., *Prawda o obozach koncentracyjnych w świetle opowiadań Tadeusza Borowskiego*, „Parnasik. Teoria – Krytyka – Twórczość” 2006, nr 3/4/5.

RAMOWY PLAN WYPOWIEDZI

I. Określenie problemu:

1. **Teza:** Literatura i sztuka XX-wieczna podejmuje walkę z mitem piękna wojny, demaskuje jej rzekomą moralność, w związku z czym skupia się na uwydatnieniu okrucieństw i potworności wojny.
2. Szczególne miejsce tematyki wojny w literaturze polskiej wynika z historycznych uwarunkowań.

II. Kolejność prezentowanych argumentów:

1. *Inny świat* jako chłodna, niemal filozoficzna relacja z obozu sowieckiego, będącego rodzajem degradującego człowieczeństwo i zniewalającego umysły totalitarnego społeczeństwa.
2. Wiersz *Termopile polskie* wyrazem przekonania, że ze zgliszcz II wojny światowej człowiek wychodzi z poczuciem całkowitej klęski moralnej.
3. Obraz *Rozstrzelanie surrealistyczne* jako rozpisana na kilka postaci, tragiczna opowieść o śmierci jednego człowieka, ofiary kaźni.
4. Przerażający obraz łagru jako kombinatu masowej śmierci i przechowalni ludzkiego surowca, w którym człowiek, aby przeżyć, zmuszony jest zabić w sobie wszelkie odruchy ludzkie – *Proszę państwa do gazu*.

III. Wnioski:

1. Zaprezentowany sposób mówienia o okrucieństwach wojny wywodzi się z przekonania, że wojny nie można oswoić, gdyż jest ona sprzeczna z istotą człowieczeństwa.
2. Przez wieki kultura kształtowała obraz wojny malowniczej, heroicznej, świętej; artyści XX-wieczni podejmują próbę odsłonięcia prawdy o jej nieludzkości.
3. Filozofia wojny sprowadza się do przerażającej, niedającej się oswoić okropności, stąd niemożność jej racjonalizacji.

MATERIAŁY POMOCNICZE

1. Cytaty.
2. Reprodukacja obrazu Andrzeja Wróblewskiego *Rozstrzelanie surrealistyczne*.

Anna Zielińska

TEMAT: Poetyka ballady romantycznej. Określ jej cechy, analizując wybrane utwory należące do tego gatunku literackiego.

BIBLIOGRAFIA

Literatura podmiotu:

- Mickiewicz A., *Świtez*, [w:] tegoż, *Wiersze*, „Czytelnik”, Warszawa 1992.
- Schiller F., *Rękawiczka; Rękojmia*, przeł. A. Mickiewicz, [w:] tegoż, *Dzieła wybrane*, t. I, pod red. B. Płaczkowskiej, PIW, Warszawa 1995.

Literatura przedmiotu:

- Albrecht G., Mittenzwei J., *Klasycyzm niemiecki. Życie i twórczość Goethego i Schillera*, PIW, Warszawa 1970.
- Witkowska A., *Mickiewicz. Słowo i czyn*, PWN, Warszawa 1986, s. 22-29.
- *Słownik literatury polskiej*, pod red. M. Piechoty, Wydaw. Videograf II, Katowice 2006 [hasło: ballada].

RAMOWY PLAN WYPOWIEDZI

I. Określenie problemu:

1. **Teza:** Ballady stanowiły powszechny w Europie przeł. XVIII i XIX w. bunt przeciwko oświeceniowemu klasycyzmowi.
2. Romantyczny postulat wolności i swobody pisarskiej umożliwił rozwój synkretycznego gatunku literackiego – ballady.
3. Genezy ballady artystycznej należy upatrywać w angielskiej i szkockiej balladzie ludowej doby średniowiecza, a na gruncie polskim – w dumie.

II. Kolejność prezentowanych argumentów:

1. Świtez Adama Mickiewicza
  - a) szkielet fabuły uzyskana dzięki wyraziście zarysowanemu zdarzeniu
  - b) świat ballady Mickiewiczowskiej zdominowany jest przez naturę, stanowiącą autonomiczny byt oraz tworzącą nastrój tajemniczości i grozy
  - c) przenikanie się dwóch światów – świata rzeczywistego i fantastycznego – służy nadaniu przestrzeni realnej perspektywy metafizycznej
  - d) ludowość – jeden z elementów ballady – wyraża się w odwoływaniu do ludowych wierzeń, kreowaniu ludowej przestrzeni i bohatera oraz przytaczaniu ludowego języka
  - e) dla stylu balladowej opowieści znamienne jest obecność konwencjonalnych środków artystycznych: paralelizmu składniowego, epitetów, porównań, powtórzeń
  - f) wpływ na kreację balladowego świata ma synkretyczny charakter gatunku
2. Ballady Friedricha Schillera
  - a) tworzywo Schillerowskiej ballady stanowią mity greckie (*Rękojmia*) lub średniowieczne podania i legendy (*Rękawiczka*)
  - b) zredukowanie elementów cudowności do minimum wpływa na złagodzenie momentów grozy
  - c) styl epicko-dramatyczny utworów Schillera jest odstępstwem od lirycznej ballady
  - d) Schillerowski bohater jest szlachetnym idealistą gotowym do największych poświęceń
  - e) kreowanie świata, w którym panuje moralny porządek w duchu chrześcijańskiej aksjologii

III. Wnioski:

1. Mickiewiczowskie ballady stały się pretekstem do dyskusji między klasykami a romantykami o kształt literatury.
2. Ballada odzwierciedla romantyczny światopogląd, w którym wszystko jest wieloaspektowe, a nigdy jednoznaczne, jednowymiarowe czy jednolite.

IV. Materiały pomocnicze:

Cytaty.